

סלח לנו

סלח לנו אבינו כי חטאנו - בשוגג.

הגם שהחטא היה בשוגג, וא"כ לא מרד, מ"מ צריך לסליחה ממנו ית' על זה שלא למד או לא שם על לב לזכור את הדין או לא התבונן אם היום שבת וכו'. הרי מי שחלל את השבת בשוגג צריך לנסוע לירושלים ולהביא חטאת לכפר עליו, ואפי' אם הדבר היה רק ספק חילול שבת מביא אשם תלוי להגן עליו מפני הייסורים שבאים חלילה על חילול שבת וכו' בשוגג (עי' כריתות כו:). ועי' בשערי יושר של הגרש"ש שאם ספק דאורייתא מה"ת לחומרא, אז עצם הדבר שלא נזהר ונכנס לספק צריך כפרה.

מחל לנו מלכנו כי פשענו "פשעים אלו המרדים" *AUFSTÄNDIG SEIN, TO REVOLT*. וכן הוא אומר "מלך מואב פשע בי", ואומר "אז תפשע לבנה בעת ההיא". (עי' יומא לו:). מי שהי' יכול לעסוק בעבודת המלך, תורה ותפלה - [עי' בסה"מ להר"מ ובפי' ריב"י לברכת השיבנו] - ועוזב את עבודת המלך ללא סיבה מספיקה היינו פשע ומרד. כי מוחל וסולח אתה.

תשובה צריכה קבלה להבא. על כן מקדימים השיבנו אבינו לתורתך שנדע הדינים ולא נמשיך לחטוא בשוגג. וקרבתנו מלכנו לעבודתך לעבודת המלך בלימוד התורה ובתפלה והחזירנו בתשובה שלמה לפניך. ורק אז נוכל לבקש סליחה ומחילה.

ראה בענינו. הרי אתה אבינו, ראה בעוני בניך - וריבה ריבנו כי אתה מלכנו - ואין לנו לצעוק אלא אל המלך וגאלנו מהרה למען שמך 'למה יאמרו בגוים איה נא אלקיהם' כי גואל חזק אתה.

~~~~~

רמב"ן פ' שלח פרק יד, יז: ואמר ר"א [ב"ע] כי בעבור שמצאנו 'אם יראו את הארץ' אחר 'סלחתי כדברך', ידענו כי מלת סלח נא אריכות אף. וכן 'ונסלח לו' - עד שיעשה תשובה שלימה. והנכון בעיני כי סליחה הנחת העונש כדברי אונקלוס. ואמר 'סלחתי כדברך' לעם בכללן, שלא יכם בדבר ויורישם ויעשה אותו לגוי גדול ועצום ממנו, והם וזרעם יאבדו מן הארץ, אבל יסלח להם שיירשו בניהם את הארץ ושלא ימותו הם במגפה....

obwohl

ריב"י ור"ד אבודרהם: סלח לנו אבינו אע"פ שחטאנו מחל לנו מלכנו אע"פ שפשענו ראב"ע (פ' ויחי): שכל את ידיו כי מנשה הבכור - אע"פ שמנשה הוא הנכור. וכן 'כי עם קשה עורף' ורבים כן: רבנו בחיי שם כי מנשה הבכור. אף על פי שמנשה הנכור, לפי שידע מעלת

הנעיר עליו. והוא כלשון רפאה נפשי כי חטאתי לך (מלים מא, ה ובראש"ע שם), אף על פי שחטאתי לך. וכן סלח לנו אבינו כי חטאנו

חזקוני ובעלי התוס' (פ' כי תשא): כי עם קשה ערף הוא - אמה אמרת כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה עורף אמה. אדרבה כי על ידי כן שעם קשה ערף הוא אני מבקש שחלל אמה בקרבנו. ד"א כי עם קשה ערף הוא אע"פ שעם קשה ערף הוא דוגמא וסלחם לעוני כי רב הוא

תהילים כה יא: לְמוֹעֵן שְׁמִיךָ ד' וְסִלְּוֹתָ לְעוֹנֵי כִי רַב הוּא: (השווה סליחות!)

רש"י: למען שמך הרב סלח לעוני. כי רב הוא כי נאה לרב לסלוח עון רב:

ראש"ע: למען. כי רב הוא - אע"פ שהוא רב כדרך כי עם קשה עורף, כי חטאתי לך. ויש אומרים למען אודיע שמך. והנכון שגידע שמך סלח:

רד"ק: למען שמך ה', שנקרא שמך טוב וסלח, וסלחם לעוני, העון המיוחד שהוא גדול מכל העונות שעשה, והוא עון צח שצט. אמר, אף על פי שציקשתי מלפניך מחילה וסליחה על חטאתי ופשעי, על אומי העון אני שונה לך לבקש מחילה, כי רב הוא:

ראה בענינו

מגילה יז: ומה ראו לומר גאולה בשביעית? אמר רבא מתוך שעתידין ליגאל בשביעית לפיכך קבעוה בשביעית. והאמר מר בששית קולות, בשביעית מלחמות, במוצאי שביעית בן דוד בא? מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא

רש"י: מתוך שעתידין ליגאל בשביעית - שבוע שכן דוד צא צו חלוק משאר שנים, כדאמרין בפרק חלק (זו, א) שנה ראשונה רעז ולא רעז כו', עד ובשביעית מלחמות, ובמוצאי שביעית בן דוד צא: אתחלתא דגאולה היא - ואע"ג דהאי גאולה לאו גאולה דגלות היא, אלא שיגאלנו מן הצרות הצאות עלינו ממיד, דהא צרכת קיבוץ וצנין ירושלים וצמח דוד יש לכל אחת ואחת צרכה לעזמה לצד מגאולה זו, אפי' הכי, כיון דשם גאולה עלה קצוה שביעית:

ראה בענינו. וריבה ריבנו. וגאלנו מהרה למען שמך. כי גואל חזק אתה. בא"י גואל ישראל:

שמות ג: ויאמר אנכי אלקי אביך אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב .... ויאמר ד' ראה ראיתי את עמי עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמועתי מן מצרי נגשתי כי ידעתי את מִקְאֵלִי:

ראש"ע: וטעם ראה ראיתי - החמם הנעשה להם צמח שלא יראוהו בני אדם אני רואהו.

תהילים קיט: רִאֵה עֲלֵי וְחַלְצֵנִי, כי תורתך לא שְׁקִוִּיתִי: רִיבָה רִיבֵי וְגֵאֲלֵנִי, לְאִמְרָתְךָ חֲזִנִי:

רד"ק: ריבה ריבני וגאלני לאמרך חייני, צעזור אמרתך. כלומר, לשמור אמרתך אבקש החיים, לא לתענוג העולם:

-איכה ג: קולי שמעתי אל תעלם אונה לרווחתי לשועתי:....
רבת ה' ריבי נפשי, גאלתי וזיי: ראיתה ד' עותתי שפטה
משפטי: ראיתה כל נקמותם כל מוזשבתם לי:
רס"ג: קולי שמעם - כמו ששמעם קולי אנקש מלפניך שלא
מעלם שמעך למפלגת רווחתי ושוועתי. רצח - ריזה, גאלם -
וגאל:

מלבי"ם: גאולה - מצד קרבה, פדיה - מתוך הצרה.

ירמיה נ כט-לד: השמיעו אל בבל רבים כל דרכי קשת
וזנו עליה סביב אל יהי ולה פלטה שלמו לה כפעלה ככל
אשר עשתה עשו לה, כי אל ד' ודה, אל קדוש ישראל:
..... כה אמר ד' ע-אות עשוקים בני ישראל ובני יהודה
יוזרו וכל עבדיהם החזיקו בם מאנו שלום: גאלם וזק ד'
ע-אות שמו, ריב יריב את ריבם למען הרגיע את
הארץ והרגיו לישבי בבל: